

større Anstrengelser, at der endda naas det Resultat, der naas. Det er min fulde Overbevisning, at, naar Forholdet var saaledes, at det, der hødes, hødes til dem, der vare tørstige, havde faaet Syn og Smag for, hvad Kundskab virkelig er, saa vilde Tilstanden blive en ganske anden, og Eiden til Uddannelsen i de lærde Skoler vilde magelig slaa til. Hvad Skade skete der ved, at en Student blev 20 Aar istedetfor nu 18 Aar, jeg indser ikke, at der var stor Skade deri. Der tales endvidere om, at det var ønskeligt, at Bønderbørn kom mere med i den lærde Dannelse. Det er jeg fuldstændig enig i, jeg sætter saa høi Pris paa Kundskab som vel muligt, fordi jeg af den smule Kundskab, jeg har haft Leilighed til at øse, har faaet den Erfaring, at der er ikke Noget, næst Liv, der er likligere end Kundskab; men jeg har ogsaa haft Leilighed til at erfare, at den Kundskab, der bliver nødet i En, sætter ikke Frugt, men vækker tværtimod en Lede i Sjelen, som kan blive en svær Anstødssten for Udviklingen i kommende Dage. Bønderbørn trænge nok til at komme med, thi det gamle Ord er vel sandt endnu, at der gaar mangen En bag Ploven, som var kaldet til at styre Staten, men som de nu gaa, vil jeg gjerne indrømme, at mange af de udmærkede Begavede, som jeg ikke tvivler om findes bag Ploven, nu staa Fare for maaske at komme paa Afveje, saa at de blive aandeligt talt Kvaakalvere. Bønderbørn have det Fortrin fremfor mange andre Børn, at de ere friske og kraftige og godt kanne taale den lærde Dannelse; men saa indser jeg heller ikke, at Ordningen kan være helbigere end den af mig paapegede; saa kan netop den lærde Skole slutte sig til Almueskolen, som jo slutter med det 14de Aar. Jeg vil i Almindelighed sige, at efter de store Reformatorer, Danmark har set paa Skolens og Kirkens Omraade, og efter at deres Virksomhed har kjendelig baaret Frugt i Landet, — man læse blot Afhandlinger fra Skolens Lærere — saa kan man dog sikkert slutte, efter hvad der kommer frem, at der for Diebliffet er en saadan Kraft, en saadan Rigdom i Danmarks Lærerstand, hvad enten det er den mere læge eller den lærde Lærerstand, som kun sjældent er set i vort Land, og det forekommer mig derfor, at der er al Anledning til at søge at gjøre disse glimrende Kræfter frugtbringende. Men Betingelsen derfor er virkelig, synes det mig, at vi slippe fra den, for at sige en Godtjovsvittighed, saatalde Drengvidensfabelighed. Det syner mig imidlertid klart, at Betingelsen for at faae en større Mængde Kundskaber ind, er, at man har Forstand til at tilegne sig dem, og Forstand, indrømme vi jo, er ikke i særlig høi Grad tilstede hos Børn, men meget mere hos den Boyne.

Jeg skal endvidere sige, at jeg ikke forstaa den særdeles Kjærlighed, der endnu i Lovforslaget kastes paa Latinen, jeg kan ikke indse, hvad det Sprog har for Fortrin. Havde det endda været Græsk; men det er mig fortalt, at de latinske Forfattere — jeg har naturligvis ikke læst dem, jeg kan ikke Latin — skulle være noget af det mest Gemene, man kan tage fat paa. Jeg veed ikke, hvorfor man skal blive ved at læse disse Forfattere i vore Skoler og drive det til den Hæde, at man absolut forlanger en saadan Latinundervisning, som her igjen peges paa i Lovforslaget. Der er detmød en anden Ting, som man vil tage bort fra Undervisningen i de lærde Skoler, det er Oldnordisk. Det forekommer mig, at vi i vore Dage fremfor Noget ere kaldede til at holde paa vore hjemlige Goder; vi skulle netop holde fast paa den nationale Dannelse, som bydes os i, hvad der er levet os fra Fædrene af rent nordisk Indhold. Endelig skal jeg sige et Par Ord om Religionsundervisningen. Der er peget paa, at den ikke yderligere stærkes. Jeg veed ikke, om den saakaldte dogmatiske Undervisning har baaret saa særdeles stor Frugt. Jeg har ikke set det. Jeg har ikke set, at der under den megen Lærdom heri Kongens Rigsbyen fandtes enten større Sandhedstjærlighed eller mere from, religiøs Følelse, end der findes ude hos Almuen, tværtimod, og herinde har man dog saa svært travlt med den videnskabelige Begrundelse af de kristelige Sandheder, medens man derude væsentlig nøies med at fortælle Barnet om de kristelige Kjendsgjerninger og ligesom opelster det kristelige Liv i Gleven. Jeg skal meget bede om, at man dog vil lægge det paa Sinde, at det ikke er muligt at føre Folket gennem Videnskaben til Overbevisning om de kristelige Sandheder. Det har jo selv Kristendommens udmærkede Forsvarer Apostlen Paulus peget paa, naar han siger, at her se vi kun som i et Speil, dunkelt, det er ikke muligt at bevise de kristelige Sandheder. Hvad skulle vi saa med al den megen Videnskab. Lad dem lære at leve kristelig istedetfor at lære, saa saa vi et bedre Resultat. Jeg skal ende med at sige, at det, som vi trænge til i vort Fædreland, er Mænd, og at disse Mænd skulle ikke være Spøgelsier eller gule Pergamentbind, men handlekraftige, daadkraftige Mænd, og dem faae vi kun, naar vi lade dem af fri Villie gaa til Livets Rilbe og øse deraf og udvikle sig paa en naturlig og sund Maade. Derfor forekommer det mig, at den Vej er klar, som skal gaas her, at Lade Drengvidensfabeligheden blive borte og lade os faae Ynglinge som have Trang til Kundskab, saa skulle vi nok se, at Latinskolerne ville give et bedre Resultat end det, de hidtil have givet.